SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	26/5807
Dok.nr:	26/35345
Arkiv:	FA
Saksbehandler:	Carl Birkelid Christiansen
Dato:	03.11.2026

Orienteringssak - Utfordringer med infrastruktur og håndtering av store nedbørsmengder

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
O -	Driftsutvalget	

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING
Saken tas til orientering.

Nye opplysninger

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Mandag 19.10.2026 opplevde Vesterålen uvær, og store nedbørsmengder. Nedbøren medførte massiv belastning på kommunal infrastruktur, bekker, elver, grøfter og åpne overvannskanaler- og systemer. Denne sak oppsummerer utfordringer administrasjonen opplevde, konsekvenser av store nedbørsmengder og forslag til tiltak videre.

FAKTA I SAKEN
Værstasjonen på Kleiva viste nedbør på 76,1mm. Deler av infrastrukturen manglet kapasitet til å ta unna vannmengdene, og dette resulterte i en rekke oversvømmelser, tilbakeslag og erosjonsskader rundt omkring i kommunen.

VURDERING
Driftsavdelingen hadde en rekke utfordringer i tidsperioden;

Tilbakeslag og press i deler av avløpsnettet, oversvømte kjellere, overbelastning av åpne grøfter, stikkrenner, utvasking og erosjonsskader, med mer. Brannvesenet bisto til stor hjelp på flere av hendelsene, og private aktører rekvirert av både privatpersoner og forsikringsselskap sto på.

Det er gjort kjent tidligere at vi opplever stor grad av overvann som går inn på avløpsledningene. Dette medførte enorm belastning på pumpestasjonene som i utgangspunktet skal pumpe spillvann (kloakk) til renseanlegg. Her gikk disse kontinuerlig på nær maksimal og maksimal kapasitet frem til morgenen tirsdag.

Det ble bistått på en rekke adresser, både private boliger og næringsbygg. Brannvesenet bisto på minst 13 ulike hendelser av varierende omfang.

Denne sak går ikke i særlig grad inn på prosjekt, gjennomføringsevne og administrative tiltak, da dette dekkes i annen sak. På operativ side er det flere tiltak som vil tas videre;

De "flaskehalsene" som ble klare utfordringer under uværet, vil kreve hyppigere tilsyn og vedlikehold. Dette er blant annet kritiske stikkrenner og grøfter som vil måtte undersøkes i forkant av uvær, samt løpende mens uværet pågår, for å sikre god vannføring og avrenning. Det vurderes hvordan man kan utvide eller etablere flere overløp på pumpestasjoner og kritiske kummer. Administrasjonen vurderer også hvordan man kan styrke reservekapasitet og beredskapen i forkant av slike hendelser.

Det er utfordrende å forsøke å forebygge tilbakeslag i kjellere, da vannmengdene er enorme og det er store krefter i sving. I tillegg er det ofte uoversiktlig, hvor på nettet presset er størst. På sikt vil mulige tiltak slik som separering av spillvann og overvann redusere farepotensialet, og ledningsfornyelse generelt vil bidra. Beredskapsmateriell slik som pumper kan bidra til å hjelpe dersom en kjeller er oversvømt allerede. Dersom avløpsmålere installeres i kummer, kan man få alarmer når kummer nærmer seg full, og vil kunne pumpes opp til overflaten og dermed forhindre mulig oversvømmelse i kjellere tilknyttet kummen. Dette er ikke en optimal løsning, men noe som kan hjelpe under slikt ekstremvær. Slikt vil også kreve ytterligere ressurser i form av midler til inkjøp, vedlikehold og driftspersonell.

Tilbakeslagsventiler kan være et alternativ for abonnenter som er utsatt. Dette er ikke nødvendigvis en løsning som vil fungere for alle, og dette krever også tilsyn og vedlikehold, arbeid som den enkelte abonnent vil være ansvarlig for å holde.

Personalmessige forhold
Per dags dato har ikke driftsavdelingen verken kapasitet eller ressurser til å følge opp alle risikoområder. Dette utspiller seg blant annet gjennom begrensede muligheter til å gjennomføre forebyggende arbeid, da akutte driftsoppgaver tar forrang. Slik "brannslukking" er utfordrende og belastende på driftspersonell.

Medvirkning fra Eldreråd, Råd for personer med funksjonsnedsettelse, Ungdomsråd
Ikke vurdert relevant i denne sak.

Økonomiske forhold
Fra et makroøkonomisk perspektiv er det åpenbart at forebygging mot slike hendelser, vedlikehold av eksisterende infrastruktur og utførelse av vedtatte prosjekt vil redusere de samfunnsøkonomiske kostnadene som kan følge ekstremvær. Forsikringskostnadene er omfattende, og i noen tilfeller kan kommunen også være erstatningsansvarlig. Ved manglende vedlikehold av anlegg, både åpne og lukkende kan forurensingslovens § 24 a utløses, hvorav kommunen kan bli erstatningsansvarlig.

Folkehelse
Ekstremvær kan til tross for lav sannsynlighet, medføre reell fare for liv og helse for befolkningen på ulike måter. Flom og store vannmengder kan danne vannskader og erosjonsskader på bygninger kan medføre fare for liv og helse, i tillegg til de umiddelbare farer med større vannmengder i bevegelse. Overvann som samles på veier kan skape trafikkfarlige situasjoner. Tilbakeslag og oversvømmelser i bygninger kan bringe forurenset vann inn i bygninger der folk oppholder seg, og kan forårsake skade både direkte og indirekte.

Klima-, miljø- og naturforhold
Det forventes at regionen vil oppleve ekstremvær av tilsvarende omfang, hyppigere i tiden fremover. Ved større hendelser kan store vannmengder forårsake skader på bygningsmasser, ferdselsårer, infrastruktur og annet som videre kan forårsake forurensning og/eller skader på natur dersom vannmengder ikke blir tatt unna tilstrekkelig. Det er utfordrende å dimensjonere seg for alt vær som kan komme, men tiltak som sikrer redundans og effektiv overvannshåndtering reduserer skadepotensialet som ekstremvær bringer.

KONKLUSJON
Saken tas til orientering.